

ЕЛЕКТРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОНОКРИСТАЛІВ n -InSe, ОПРОМІНЕНИХ ЕЛЕКТРОНАМИ

З.Д. Ковалюк, І.В. Мінтянський, П.І. Савицький

*Чернівецьке відділення Інституту проблем матеріалознавства
ім. І.М.Францевича НАН України, вул. Ірини Вільде, 5, м. Чернівці, 58001,
e-mail: chimsp@ukrpost.ua*

Ряд застосувань напівпровідникових матеріалів вимагають стійкості їх характеристик до високоенергетичних випромінювань. Для нелегованих і легованих різноманітними домішками кристалів GaSe та InSe переважно вивчено вплив опромінення високоенергетичними γ -квантами на параметри кристалічної ґратки, спектри оптичного поглинання, фотолюмінесценції і комбінаційного розсіювання світла. Однак в літературі відсутні детальні дослідження впливу високоенергетичного опромінення на електричні характеристики шаруватих кристалів групи A^3B^6 .

У цьому повідомленні представлено дослідження впливу опромінення високоенергетичними електронами на електричні параметри нелегованих монокристалів γ -InSe, вирощених методом Бріджмена із нестехіометричного розплаву $In_{1.03}Se_{0.97}$. До і після електронного опромінення в температурній області $80\div 400$ К проводилися вимірювання електропровідності вздовж шарів $\sigma_{\perp C}$ та коефіцієнта Холла. Опромінення зразків електронами з енергією 12 ± 0.5 еВ проводилося за допомогою електронного прискорювача КУТ-10, густина потоку електронів становила 10^{13} ел/см²·с. При електронному опроміненні використано флюенси у 10^{15} та 10^{16} е/см² та забезпечувалися дози в 0,31 та 3,1 МГр.

Після опромінення холлівська рухливість електронів вздовж шарів $\mu_{\perp C}$ при $T=80$ К понижується більше, ніж на два порядки. На відміну від вихідних кристалів, для опромінених $\mu_{\perp C}$ зростає з температурою. З «металічного» на різко виражений напівпровідниковий змінюється й характер залежності компоненти $\sigma_{\perp C}$, причому вищій дозі впливу відповідає й більша її зміна при 80 К.

Виконано теоретичний аналіз рухливості $\mu_{\perp C}(T)$ з урахуванням розсіювання електронів гомополярними оптичними фононами A'_{1g} ($\hbar\omega=14,3$ меВ), іонізованими домішками та областями просторового заряду. Встановлено, що високоенергетичний електронний вплив руйнує ОПЗ і значно підвищує концентрацію іонізованих центрів, яка досягає $2\cdot 10^{18}$ і $8\cdot 10^{18}$ см⁻³ при дозах опромінення 0.31 та 3.1 МГр відповідно. Це значно більше значення N_i для вихідних зразків ($\approx 2\cdot 10^{15}$ см⁻³) та концентрації вільних носіїв ($\sim 10^{14}$ см⁻³).